

فرایند تکلیفی طرح جامع و حریم شهر مشهد

حاشیه‌ای جدید در غرب

گزارش

مهدی عسکری فرسنگی

نیز در مقابل پرسش‌های فراوان خبرنگاران در خصوص تعیین تکلیف حریم مشهد، هر با اعلام کند «پیشنهادهایمان را به وزارت کشور داده‌ایم تا در این مورد تصمیم‌گیری شود»

اختلاف مسئولین و سوداگری توسط زمین‌خواران

این‌همه در حالی بود که در وضعیت یک بام و دوهوای مذکور، فرماندار آن زمان طبقه‌بندی خلی جلی پای کار ایستاده بود و به شهرداری مشهد اجازه ورود و اختار به ساخت‌وسازهای غیر مجاز را نمی‌داد. نتیجه این رفتار هم همان زمان توسط برخی رسانه‌ها پیش‌بینی شده بود و تنها بهره‌برداران وضعیت آن زمان نیز زمین‌خواران و سازندگان غیر مجاز مسکن بودند، به‌گونه‌ای که بنا به آمارهای موجود همان زمان فرمانداری طبقه‌بندی شاندیز مجوزهای زیادی برای ساخت‌وساز در زمین‌های مورد اختلاف صادر کرد. این رویه البته توسط دهیارهای وقت نیز با شدت ادامه دنبال شد به‌گونه‌ای که در مدت‌زمانی کوتاه بافت‌های زیادی از باغات و زمین‌های زراعی در طبقه‌بندی شاندیز به ویلا، باغ ویلا و مراکز تجاری تبدیل شد. شاید جالب باشد عنوان شود که برخی دهیارها حتی در روستاهای همان حوالی، برخلاف طرح‌های هادی روستایی مجوز ساخت مسکن تا ۴ و ۵ طبقه را هم صادر کردند. بنا بر آمارهایی که همان زمان اعلام شد، اوج این بهره‌برداری‌ها به حدی رسید که برخی مسئولان اعلام کردند به دلیل عدم نظارت بر ساخت‌وسازها، روزانه بیش از ۲۰ خانه غیر مجاز در منطقه مورد اختلاف ساخته می‌شد و این مسئله‌ای بود که در بافت بیلاقی مذکور باعث تغییرات متعددی شد. مسئله مهم دیگر گسترش حاشیه‌نشینی در غرب مشهد بود، امری که با ساخت‌وسازهای بی‌رویه در غرب مشهد و مناطق طبقه‌بندی شاندیز باعث بروز مشکلات عدیده‌ای شد. ایجاد حاشیه جدید؛ این بار در غرب مشهد، مطالبه‌گری سازندگان بناهای غیر مجاز برای دریافت خدمات شهری از قبیل آب، برق و گاز، عدم توجه به پیوست فرهنگی برای ایجاد ساختار جمعیتی جدید در غرب مشهد و مواردی از این دست از جمله مواردی بود که از دیاد ساخت‌وسازهای غیر مجاز در مشهد را موجب شد.

مشهد شش‌هائش را از دست می‌دهد اگر...

بی‌شک اگر طرح جامع مشهد به‌جای سال گذشته، همان ۷ سال قبل تصویب می‌شد، امروز شاهد ایجاد حاشیه‌هایی لوکس در غرب مشهد نمی‌بودیم؛ حاشیه‌هایی که با وجود ۵۰ هزار رأی قلع بنای اجرایی نشده، بی‌شک از این پس آرای بیشتری برای قلع بنا هم در مشهد و هم در طبقه‌بندی شاندیز روی دست شهرداری این شهرها خواهد گذاشت. این مسئله با ماهیت اراضی و راهبردی منطقه که با محور گردشگری و ایجاد فضای سبز پیرامون شهر مشهد و ایجاد تنفس‌گاه مشهد می‌باشد مغایرت داشته و آینده زیست محیطی شهرستان مشهد را به مخاطره می‌اندازد، لذا بایستی هر چه زودتر این مسئله تعیین تکلیف و تصمیم مناسب اتخاذ شود.

۱۱ سال بلا تکلیفی طرح جامع و حریم مشهد

از دی‌ماه سال گذشته که طرح جامع مشهد پس از ۱۱ سال مطالعه و بررسی به تصویب رسید، هنوز خبری از ابلاغ آن به گوش نمی‌رسد آن‌هم به دلیل ۵ ایراد اساسی که شورای عالی معماری و شهرسازی در هنگام تصویب این طرح اعلام کرد و ابلاغ آن را منوط به رفع ایرادهای یادشده اعلام کرد. در این میان بلا تکلیفی فعلی شهرداری باعث شده مسئولان شهرداری مشهد فعلاً همان طرح جامع قدیم را مدنظر قرار دهند و از آنجا که در طرح جامع مشهد به‌طور شفاف و آشکار در مورد حریم مشهد حرفی به میان نیامده است، عملاً می‌توان گفت مشکلات حریم و حاشیه‌های جدیدی که در حریم مشهد ایجاد شده همچنان ادامه دارد. از سوی دیگر با پیوستن توس و قرقی به مشهد اگر چه بخشی از شاهد رشد خدمات شهری در این مناطق هستیم اما آورده این اتصال به مشهد به شک ایجاد حاشیه‌هایی جدید در مشهد است؛ حاشیه‌هایی که باعث کاستن از سرانه خدمات شهری مشهد و سرریز به این مناطق شده، و همچنین باعث بروز ناهنجاری‌های اجتماعی و اختلاط نژادی در حاشیه شهر مشهد شده و حجم انبوهی از ساخت‌وسازهای غیر مجاز و عدم توان شهرداری در مدیریت این ساخت‌وسازها را به دنبال داشته؛ مواردی که هنوز هم مدیریت شهری قادر به جمع کردن ابعاد آن نیست.

حاشیه‌ای جدید در غرب مشهد

سال ۸۵ بود که تأسیس شهرستان طبقه‌بندی شاندیز رسمیت یافت اما این تأسیس با ابهامات بسیار در تعیین حریم و محدوده این شهر و همراه بود به‌گونه‌ای که بخش‌هایی از حریم مشهد (هر چند به‌طور موقت) به‌عنوان محدوده این شهرستان قرار گرفته بود و همین امر منشأ جنجال‌های بسیاری شد. البته همان زمان فرماندار اسبق مشهد «ان قلت» های فراوانی به تشکیل این شهرستان وارد می‌دانست.

نکته قابل توجه در همان زمان، برخی واگذاری‌های موقت بود که اگر چه بعدها اصلاحاتی در آن صورت گرفت اما در زمان تصمیم و اجرایی شدن، باعث حیرت شده بود. یکی از نمونه‌های بارز این موارد، واگذاری اداره ورزشگاه ۳۵ هزار نفری ثامن به شهرستان طبقه‌بندی شاندیز بود. به عبارت بهتر اگر این رویه بعدها اصلاح نمی‌شد، تیم‌های فوتبال مشهدی برای بازی‌های خود مجبور بودند از شورای تأمین استان و فرمانداری طبقه‌بندی شاندیز مجوزهای لازم را دریافت کنند. یکی دیگر از این واگذاری‌ها که بعدها اصلاح شد، واگذاری اداره شهرک صنعتی توس به طبقه‌بندی شاندیز بود؛ مسئله‌ای که اگر دائمی می‌شد آورده مالی زیادی را برای طبقه‌بندی شاندیز می‌کرد. همان زمان اختلاف نظر در مورد تعیین حریم مشهد همچنان ادامه داشت، به‌گونه‌ای که در بخش‌هایی از نوار مشترک میان حریم مشهد و محدوده شهرستان طبقه‌بندی شاندیز اختلاف نظر ها به اوج خود رسید تا آن سویی برخی مسئولان عدم تصویب طرح جامع مشهد را مهم‌ترین دلیل برای مشخص نشدن وضعیت حریم مشهد بدانند و برخی مسئولان از جمله استاندار اسبق خراسان رضوی

از دی‌ماه سال گذشته که طرح جامع مشهد پس از ۱۱ سال مطالعه و بررسی به تصویب رسید، هنوز خبری از ابلاغ آن به گوش نمی‌رسد آن‌هم به دلیل ۵ ایراد اساسی که شورای عالی معماری و شهرسازی در هنگام تصویب این طرح اعلام کرد و ابلاغ آن را منوط به رفع ایرادهای یادشده اعلام کرد